

Sosyal Bilgiler Dersinde Bir Yaratıcı Yazma Çalışması: Yaratıcı Yazma Becerilerinin Çeşitli Değişkenler Bağlamında İncelenmesi

Mustafa Dolmaz¹

Erzincan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

Erol Kaya²

Erzincan Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

Özet

Araştırma Makalesi,

Bu araştırmanın amacı öğrencilerin yaratıcı yazma becerilerinin çeşitli değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini incelemektir. Araştırmamızda tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini Sivas il merkezinde bulunan bir devlet okulunun yedinci sınıfında öğrenim gören üç farklı sınıftan toplam 60 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın başlangıcında öğrencilerle bir yaratıcı yazma çalışması yapılmış, yazma çalışmasından elde edilen veriler Öztürk (2007) tarafından geliştirilen rubrik kullanılarak puanlanmıştır. Grupların homojenliği kontrol edildikten sonra yaratıcı yazma çalışmasından elde edilen verilerin ortalama ve standart sapma verilerine göz atılmış, ek olarak öğrencilerin yaratıcı yazma puanları bağımsız örneklem t-testi, tek yönlü varyans analizi ve tukey testi ile incelenmiştir. Araştırma sonucunda, öğrencilerin yaratıcı yazma becerilerinin cinsiyetlerine göre farklılık göstermediği ancak öğrencilerin bilim kurgu filmlerine ve bilim-teknoloji dergi ve gazetelerine ilgi durumları değişkenlerine göre farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler:
Yaratıcılık, Yaratıcı
Yazma, Sosyal
Bilgiler

Giriş

Yaratıcılık günümüz eğitim programlarının yetiştirmeyi amaçladığı insan profilini oluşturabilme adına vazgeçilmez öneme sahip bir yetenektir. Özellikle 1990'lı yıllardan günümüze eğitim ve toplum içerisinde giderek artan bir ilgi alanı haline gelmiştir (Craft, 1999:137). Çağımızda artık bilgiye erişim çok kısa zamanda ve kolaylıkla sağlanabilmektedir. Günümüz teknolojisinin insanoğluna bilgi edinme adına sunduğu bu çeşitlilik sonucu, yaşamda kişinin bilgi edinmesine olan saygı, yerini kişinin var olan bilgileri kullanarak yeni bilgi üretmesi sürecine bırakmıştır. Yani modern çağın eğitim anlayışı, bireylerden var olan bilgiyi farklı bir bakış açısıyla değerlendirerek, onu üretken bir biçimde kullanmasını ve yeni bilgiler üretmesini beklemektedir. Günümüz eğitim programlarına bakıldığında, hemen

¹ Sorumlu yazar iletişim bilgileri:

Dr.

iletisim@mustafadolmaz.com

² Prof. Dr.

kaya_er@hotmail.com

hemen her disiplinin öğrencide yaratıcı düşünmeyi geliştirmeyi amaçlamasının altında yatan sebep de budur. Parkhurst'a (1999:1) göre yaratıcılık günümüz için olduğu kadar gelecek için de gerekli temel becerilerden biridir.

Yurtsever (2011:33) tarafından yaratıcılık bir yönüyle eleştirel bakmak ve yeni önermelerde bulunmak olarak tanımlanmıştır. Bu durumun, kişinin içerisine girdiği yaratıcı süreçte gördüğü şeylerle sürekli bir karşılaşma halinde olması, bu gördüklerini tecrübeleri ile karşılaştırması ve yeni ilişkilerle tanışmasından ileri geldiğini düşünmektedir. Duran ve Saraçoğlu (2009:58) yaratıcılığın sorun çözme, karar verme ve kendini ifade etme gibi becerilerle ilgili olduğunu aynı zamanda da yeniliğin temeli olan düşünme becerisi olduğunu belirtmiştir.

Yaratıcılığın insanoğlunun doğasında var olan bir yetenek olduğu ve bir takım özel uygulamalarla geliştirilebileceği kabul gören bir gerçektir. Bu yetenek düşünsel yaşamla duygusal yaşamın eş zamanlı etkileşimine dayanır. Yani kişinin hem duygularından hem de zekâsından bir takım izler barındırır (Başkök:2012:11). Yaratıcı düşünmenin bireye, daha önce başkalarının bağlantı kurmadığı ilişkiler arasında bağlantı kurabilme, yeni düşünceler ve sanal deneyimler yaşama fırsatı vererek bireye ilk defa karşılaşılan çeşitli durumlar karşısında hızlı bir çözüm üretme imkânı tanıdığı ifade edilmektedir. Yaratıcılığın en bilinen özelliği bireysellik olsa da, Öztürk (2007:13) yenilik, farklılık ve orijinallik kelimelerinin yaratıcılığı tanımlamak için sıklıkla kullanılan kelimeler olduğunu belirtmiş, yaratıcılığın yalnızca bireysel bir gayretin eseri olmadığını, çevre etkileşiminin yaratıcılıkta önemli bir unsur olduğunu aktarmıştır. Çifçi (2015:88) ise yaratıcılık ve hayal gücü gibi becerilerin üstün yetenekli öğrencilerde diğer akranlarına oranla daha gelişmiş olduğunu belirtmiştir.

Düne kadar eğitimciler, ilköğretim ve hatta lise çağındaki çocukların yaratıcı bilimsel düşünme yeteneğine sahip olmadığını düşünerek bilimin tanımını bile lise yıllarına kadar ertelemiştir. Bilim, uzun yıllar lise yıllarında dahi genelde bir keşif ve soruşturma yöntemi olarak değil bilgi birikimi olarak öğretilmiştir. Son yıllarda ise çocukların yazıdan sanata ve hatta keşfetmeye kadar birçok konuda, çeşitli şekillerde, önemli düzeyde yaratıcı olabileceği keşfedilmiştir. Değişen manzara ile birlikte tarih derslerinde bile öğrenci bir tarihçi gibi düşünmeye teşvik edilmeye başlanmıştır (Torrance, 1977:15).

Çocuğun gerek iç gerek dış dünyasındaki uçsuz bucaksız dünyaya erişebilmesi için yaratıcı yeteneğini kullanabilmesi gereklidir. Eğitimciler çocuğun yaratıcılığını teşvik edecek

etkinliklere yer vermek suretiyle, onları üretmeyen, geleneksel kalıp yargıları benimsemiş kişiler olmak yerine her alanda farklı zekâ türlerinde yaratıcılığını kullanan bireyler olmaya teşvik etmelidir (Gökalp, 2016:35).

Bu durum günümüz toplumunun okullardan beklentileriyle de doğru orantılıdır. Günümüz toplumu okullardan mezun öğrencilerinin sadece eğitilmiş olmalarını değil aynı zamanda yaratıcı olmalarını da beklemektedir. Bu noktada asıl görev öğretmenlere düşmektedir. Öğretmenin yaratıcılığının önemli bir bölümü, yaratıcı çalışmalarında bireysel konuların eğitsel içeriği ile kendini gösterir. Yaratıcı öğretmenler, bilginin öğrenci tarafından öğrenilmesini yaratıcı uygulamalar üzerine kurulu bir sistemle sağlarlar ve bu sistem yaratıcı didaktik uygulamalarla karakterizedir (Trnova, 2014:8).

Bu didaktik uygulamalardan birisi de yaratıcı yazmadır. Yaratıcı yazma çalışmaları kişilerin duygularını, kişisel düşüncelerini ve herşeyden öte hayallerini kendine özgü bir biçimde anlattığı etkinliklerdir. Gerçek bir olaydan esinlenerek yazılrsa bu tarz çalışmalar yazarın yorum gücü ile yeni bir boyut kazanır, hiçbir zaman aslıyla benzeşmezler, yazan kişinin dünya görüşü, düşünce biçimi ve geçmiş yaşantılarından izler barındırırlar. Örneğin tarih için kurguya dayalı eserler, Yalçın Çelik'e göre (2005:14) tarihi ve edebi olayların yorumlanmasına imkân tanır. Yalçın Çelik özellikle postmodern yaklaşımla yazılmış eserler için olayların sonsuz defa yorumuna imkân tanıdığından bahsetmiştir.

Yazma, düşünce dünyası ile birleştiğinde yaratıcılığı sonuna kadar kullanabilmeye imkân tanıyan bir beceridir. Ayrıca yaratıcı yazabilen bireyler aynı zamanda yaratıcı düşünme becerisine de sahiptir. Çünkü yazma becerisi öğrencilerin gerçekleştirmekte en çok zorlandıkları beceridir. Bu sıkıntıyı aşmanın tek yolu sıklıkla yaratıcı yazma çalışması yapmaktır. Yaratıcı yazma becerisine haiz bir birey yaşamın her anında kendisini rahatlıkla ifade eder (Duran, 2010:1).

Yaratıcı yazma çalışması, öğrencinin hayal dünyasını harekete geçirmek sureti ile daha önce yaşamadığı deneyimleri sanalda olsa öğrenciye yaşama imkânı tanır. Böylelikle öğrenci gerçek yaşamda bile karşılaşamayabileceği durumlarla yüzleşerek çeşitli deneyimler edinir. Bu durum, hayal dünyasında karşılaştığı problemler ile yüzleşmek suretiyle, öğrencileri bu problemler için özgün çözümler üretmeye sevk eder. Öğrenci, olaylar ve durumlar arasında daha önce kimsenin kurmadığı bağlantılar kurarak yaratıcılığını geliştirir.

Bu sayede günlük hayatta da karşılaşma ihtimali yüksek olan problemlerle bir nevi prova yapma imkânı yakalar.

Yaratıcı yazmada kalıplaşmış fikirlerin dışına çıkmak esastır (Küçük, 2007:11). Gartenhaus (1997:11-15) bu durumu “ıraksak düşünme” terimi ile açıklamaktadır. Gartenhaus’a göre ıraksak düşünme yıllar boyunca ihmal edilmiş, çocuk okul yıllarında doğru kabul edilen cevaplar vermeye, tarihleri ezberlemeye ve harfi harfine kendisine verileni almaya zorlanmıştır. Böylece bir nevi “yakınsak düşünmeye” yönlendirilmiştir. Oysa yaratıcılığın ana kaynağı olan ıraksak düşünme, cevabı var olan alternatif yollardan elde etmek ya da yeni yollar üretmek sureti ile sorunlara orijinal çözümler üretmeyi amaçlar. ıraksak düşünmede insan çeşitli seçenekleri düşünmeye ve kullanmaya zorlanır, kesin doğrular yoktur. Seçenekler birey tarafından değerlendirilir ve kişi bireysel bakış açısını ortaya koymaya teşvik edilir.

Bu bilgiler doğrultusunda, yaratıcı becerilere sahip kişilerin problemleri araştıran, yılmayan çalışkan kişiler olduğunu, meraklı ve hayalperest olduklarını, karşılaştıkları tehditleri fırsata çevirerek çeşitli problemlere çözüm önerileri getirdiklerini söyleyebiliriz. Tekin Bender de (2014:24) benzer bir şekilde yaratıcı bireylerin meraklı, sabırlı, dinamik, ön sezili ve heyecana açık oldukları, baskıyı reddettikleri, esnek ve spontan düşünebildikleri ve tüm bu özelliklerini zihin karakteristikleri, bilgiyle sentezledikleri için yeni davranışlara ve yeni fikirlere kapı açabildiklerini yani yaratıcı düşünebildiklerini söylemiştir. Demir (2013:85) toplumda statü sahibi kişilerin yaratıcı kişiler olduğundan bahsetmiş, bunun bir tesadüf olmadığını, içinde bulunduğumuz bilgi çağında önemli olanın farklı olmak, yeni durumlar karşısında yaratıcılığını üst düzeyde kullanabilmek olduğu belirtmiştir.

Hali hazırda Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığınca uygulanan programda, salt bilgi aktarımına dayanan geleneksel yaklaşım değil, öğrencinin kendi düşüncelerine önem veren yapılandırmacı yaklaşım benimsenmiştir. Böylelikle öğrencilerin yaratıcılıkları ön plana çıkarılmaya çalışılmıştır. Bu yaklaşım çağımızın ihtiyaçları dikkate alındığında doğru bir yaklaşımdır. Artık eğitim programlarının ve yaşam şartlarının gerektirdiği düşünen, sorgulayan ve sorunlara çözüm üreten yetkin bireyler yetiştirme politikası düş gücü ve yaratıcılıkla bağdaşan nitelikler taşımaktadır. Yaratıcı yazma çalışmaları tüm bu bahsedilen nitelikleri öğrencilere kazandırabilmek adına düş gücünü harekete geçirecek nitelikte etkinlikler olduğu gibi öğrencilerin yaratıcı becerilerinin de aynası olma niteliğini taşırlar. Tüm bu sebeplerden dolayı bir yaratıcı yazma çalışması ile öğrencilerin yaratıcı yazma

becerilerinin bazı değişkenler açısından ne düzeyde farklılaştığının incelenmesi gerektiği düşünölmüştür.

Yöntem

Model

Araştırmamızda, survey araştırması/analitik survey yöntemi kullanılmıştır. Survey araştırmalarında bir topluluğun inanç, beceri, tutum, kaygı vb. özelliklerinin betimlenmesi için topluluğu temsil edebilecek insanlardan oluşan bir parça seçilir ve veri kaynağı kişilerden kendilerine sorulan çeşitli sorulara cevaplar alınmak suretiyle veriler toplanır. (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2011:231)

Analitik survey ilgili değişkenlerin ve bu değişkenler arasındaki ilişkinin tespiti amacıyla yapılan survey araştırmalarıdır (Sevinç, 2014:). Araştırmamız tek soruluk bir survey araştırmasıdır. Bu kapsamda öğrencilere:

“ Sevgili Öğrenciler, Bugün sizinle 2040 yılında bizi nasıl bir dünyanın beklediğine dair yazma çalışması yapacağız. Sizce 2040 yılında bugün kullandığımız arabalar nasıl bir değişim geçirecek? Evlerimiz aynı mı kalacak? Kullandığımız eşyalarımız yine hayatımızda olacak mı? Yoksa kullandığımız birçok eşyayı gelecekte bir kenara mı koyacağız? 2040 yılına kadar neler icat edilecek? Teknolojide ne tür değişimler olacak? Sizce dünyamız 2040 yılında nasıl bir dünya olacak? ” sorusu yöneltilmiş ve öğrencilerden bu konuyla alakalı bir yazma çalışması yapmaları istenilmiştir.

Analitik survey yöntemi ile gerçekleştirilen bu araştırmada, araştırmaya katılan örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin yaratıcı yazma becerilerinin çeşitli değişkenler açısından farklılık gösterip göstermediği incelenecektir. Buna göre:

Öğrencilerin yaratıcı yazma becerileri cinsiyetlerine göre farklılık göstermekte midir?

Öğrencilerin yaratıcı yazma becerileri bilim/teknoloji gazete ve dergileri gibi yayınları takip durumlarına göre farklılık göstermekte midir?

Öğrencilerin yaratıcı yazma becerileri bilim kurgu filmlerine ilgi durumlarına göre farklılık göstermekte midir? sorularına yanıt aranacaktır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Sivas ili merkezinde 2016-2017 eğitim-öğretim yılında 7. sınıf düzeyinde öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Örneklemine ise bir devlet okulunda öğrenim gören üç farklı sınıftan rastgele (random) seçilmiş toplam altmış öğrenci oluşturmaktadır.

Ayrıca uygulama yapılan sınıfların homojenliğini ölçmek amacıyla Levene Testinden yararlanılmış, yapılan analiz sonucunda grupların dağılımının homojen olduğu ($p>0.5$) sonucu elde edilmiştir. Verilerin dağılımının normallığı ise Shapiro-Wilk testi ile incelenmiş ve verilerin normal dağılım gösterdiği tespit edilmiştir.

Tablo 1: Uygulama Sınıflarının Homojenlik Dağılımını ve Verilerin Normal Dağılımını Gösterir Tablo

Levene Testi		Sd 1	Sd 2	P
1,285		2	57	,284
Shapiro-Wilk		İstatistik	Df	P
Sınıf	A	,951	20	,385
	B	,960	20	,550
	C	,955	20	,447

Veri Toplama Araçları

Araştırmacılar tarafından hazırlanan yaratıcı yazma çalışma kâğıdı üzerinde toplanan veriler Öztürk (2007) tarafından geliştirilen, geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılan yaratıcı yazma rubriği ile puanlanmıştır. Rubriği geliştirirken araştırmacı, kendisi hariç üç ayrı alan uzmanının görüşüne daha başvurmak sureti ile rubriğe son şeklini vermiştir.

Rubrikler için güvenilirlik çalışması yapılırken esas olan puanlayıcılar arası uyuma/benzerliktir. Rubriğin araştırmamız için güvenilirlik durumu tespit edilirken öğrencilerin yaratıcı yazma çalışmalarına yönelik olarak alan uzmanları tarafından verilen puanlar üzerinde görüş birliği ve görüş ayrılığı olan durumlar belirlenmiş, Miles ve Huberman (1994:64) tarafından önerilen güvenilirlik formülü kullanılmıştır. Formüle göre, (Güvenirlik=Görüş Birliği/(Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı)) güvenilirlik hesaplaması sonucu, puanlamanın güvenilirlik düzeyinin 0.93 çıktığı görülmüştür. Bu sonuca dayanarak, araştırmacılar hariç üç uzman tarafından yapılan puanlamanın büyük ölçüde uyduğu, kullanılan rubriğin araştırmamız için geçerli ve güvenilir sonuçlar verdiği söylenebilir.

Alan uzmanları tarafından üzerinde uzlaşmaya varılan puanlar çeşitli değişkenler açısından incelenmiştir. Yaratıcı yazma çalışmalarının değerlendirilmesinde kullanılan rubrik

toplam 8 alt boyuttan oluşup her bir alt boyut bir puan ile beş puan arasında puanlanabilir. Öğrenciler bu rubrik'ten en az sekiz en fazla kırk puan alabilmektedir.

Yaratıcı yazma çalışma kâğıdı üzerinde ise öğrencilerin yazma çalışmaları hariç sınıf ve cinsiyet bilgileri, bilim kurgu filmlerine ilgi durumları, bilim/teknoloji dergilerini takip etme düzeyleri gibi değişkenlere ilişkin bilgiler bulunmaktadır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmacılar tarafından yaratıcı yazma çalışması vasıtasıyla elde edilen verilerin Öztürk (2007) tarafından geliştirilen rubrik ile puanlanması akabinde edinilen puansal veriler SPSS 15.0 paket programında işlenerek ortalama ve standart sapma değerleri alınmış, t-testi, tek yönlü varyans analizi ve Tukey testi sonuçları gibi çeşitli analizlere tabi tutulmuştur. Tukey Testi uygulanan gruplardaki örneklem sayılarının eşit olması gerekir. Araştırmamızda örnekleme oluşturan üç grupta yirmi kişiden oluşmaktadır. Bu örneklem varyans analizi için yeterli bir sayıdır.

Bulgular

Öğrencilerin Yaratıcı Yazma Becerilerinin Bilim/Teknoloji Gazete ve Dergilerini Takip Etme Durumları Boyutunda İncelenmesine Yönelik Bulgular

Öğrencilerin yaratıcı yazma beceri puanlarının, Bilim/Teknoloji Gazete ve Dergilerini Takip Etme durumlarına göre ne düzeyde farklılaştığını belirlemek için yaratıcı yazma çalışmalarından elde ettikleri puanlara yönelik tek yönlü varyans analizi sonuçları tablo 3'de verilmiştir.

***Tablo 3.** Öğrencilerin Yaratıcı Yazma Becerileri Puanlarının Bilim/Teknoloji Gazete ve Dergilerini Takip Etme Durumları Bağlamında İncelenmesine Yönelik Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları*

	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplararası	1173,461	4	293,365	11,756	,000
Grupiçi	1372,473	55	24,954		
Toplam	2545,933	59			

Tek yönlü varyans analizi sonuçları incelendiğinde, öğrencilerin yaratıcı yazma çalışmasından elde ettikleri puanların, Bilim/Teknoloji Gazete ve Dergilerini Takip Etme durumlarına göre anlamlı bir farklılık gösterdiği ($F_{(4-59)}=11,756$ $p<.05^*$) tespit edilmiştir.

Farklılığın hangi gruplar arasında ne düzeyde olduğunu ayrıntılı inceleyebilmek için önce grupların ortalama puanları ve standart sapma değerlerinin daha sonra tukey testi verilerinin incelenmesi gerekir.

Tablo 4. Öğrencilerin Yaratıcı Yazma Becerileri Puanlarının Bilim/Teknoloji Gazete ve Dergilerini Takip Etme Durumları Bağlamında İncelenmesine Yönelik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

İlgi Düzeyi	N	Ortalama	Standart Sapma	Standart Hata
Hiç	11	20.3636	6.03776	1.82045
Az	6	17.6667	4.58984	1.87380
Orta	9	23.7778	5.65194	1.88398
Sık	26	27.6923	4.95394	.97155
Çok sık	8	32.2500	2.18763	.77344
Toplam	60	25.3667	6.56897	.84805

Tablo 4 incelendiğinde bilim/teknoloji gazete ve dergilerini takip etme durumlarına göre “Hiç” takip etmediğini belirten öğrencilerin ortalamasının ($\bar{X}=20.36$), “Az” takip ettiğini belirten öğrencilerin ortalamasının ($\bar{X}=17,66$), “Orta” düzeyde takip ettiğini belirten öğrencilerin ortalamasının ($\bar{X}=23,77$), “Sık” takip ettiğini belirten öğrencilerin ortalamasının ($\bar{X}=27,69$) ve son olarak “Çok Sık” takip ettiğini belirten öğrencilerin ortalamasının ise ($\bar{X}=32,25$) olduğu görülmektedir. Grupların yaratıcı yazma beceri puanlarının bilim/teknoloji gazete ve dergilerini takip etme sıklığı bakımından incelenmesi sonucu grupların puanlarına göre en yüksekte en düşük olana doğru “Çok Sık”, “Sık”, “Orta”, “Hiç” ve “Az” şeklinde sıralandığı görülmektedir. Grupların, yaratıcı yazma beceri puanlarının bilim/teknoloji gazete ve dergilerini takip etme sıklığına göre “Hiç” takip etmeyen ve “Az” takip eden öğrenciler hariç takip sıklığı ile doğru orantılı dağıldığı, takip sıklığı arttıkça yaratıcı yazma beceri puanlarının da arttığı görülmektedir. Ortalamalar arasındaki farkların anlamlılık düzeylerini ortaya koymak adına tukey testi verileri tablo 5’de verilmiştir.

Tablo 5. Öğrencilerin Yaratıcı Yazma Becerileri Puanlarının Bilim/Teknoloji Gazete ve Dergilerini Takip Etme Durumları Bağlamında İncelenmesine Yönelik Tukey Testi Sonuçları

I (Asıl Grup)	J (Kıyaslanan)	Anlamlı Fark	Standart Hata	P	Tukey
---------------	----------------	--------------	---------------	---	-------

Hiç	Az	2.69697	2.53526	.824	1-4
	Orta	-3.41414	2.24527	.554	1-5
	Sık	-7.32867(*)	1.79675	.001	
	Çok Sık	-11.88636(*)	2.32116	.000	
Az	Hiç	-2.69697	2.53526	.824	2-4
	Orta	-6.11111	2.63281	.154	2-5
	Sık	-10.02564(*)	2.26247	.000	
	Çok Sık	-14.58333(*)	2.69783	.000	
Orta	Hiç	3.41414	2.24527	.554	3-5
	Az	6.11111	2.63281	.154	
	Sık	-3.91453	1.93195	.267	
	Çok Sık	-8.47222(*)	2.42733	.008	
Sık	Hiç	7.32867(*)	1.79675	.001	4-1
	Az	10.02564(*)	2.26247	.000	4-2
	Orta	3.91453	1.93195	.267	
	Çok Sık	-4.55769	2.01966	.175	
Çok Sık	Hiç	11.88636(*)	2.32116	.000	5-1
					5-2
	Az	14.58333(*)	2.69783	.000	5-3
	Orta	8.47222(*)	2.42733	.008	
	Sık	4.55769	2.01966	.175	

(Tukey testi için 1: Hiç, 2: Az, 3:Orta, 4:Sık, 5: Çok Sık takip eden grupların numarasıdır)

Grupların yaratıcı yazma beceri puanlarına göre anlamlı farklılıkları incelendiğinde;

Bilim/teknoloji gazete ve dergilerini takip etme durumlarına göre, “Hiç” takip etmediğini belirten öğrencilerle “Sık” ve “Çok Sık” takip eden öğrenciler arasında “Sık” ve “Çok Sık” takip eden öğrenciler lehine anlamlı bir farklılık vardır.

Bilim/teknoloji gazete ve dergilerini takip etme durumlarına göre, “Az” takip ettiğini belirten öğrencilerle “Sık” ve “Çok Sık” takip eden öğrenciler arasında “Sık” ve “Çok Sık” takip eden öğrenciler lehine anlamlı bir farklılık vardır.

Bilim/teknoloji gazete ve dergilerini takip etme durumlarına göre, “Orta” düzeyde takip ettiğini belirten öğrencilerle “Çok Sık” takip eden öğrenciler arasında “Çok Sık” takip eden öğrenciler lehine anlamlı bir farklılık vardır.

Bilim/teknoloji gazete ve dergilerini takip etme durumlarına göre, “Sık” takip ettiğini belirten öğrencilerle “Hiç” takip etmeyen ve “Az” takip eden öğrenciler arasında “Sık” takip eden öğrenciler lehine anlamlı bir farklılık vardır.

Bilim/teknoloji gazete ve dergilerini takip etme durumlarına göre, “Çok Sık” takip ettiğini belirten öğrencilerle “Hiç” takip etmeyen ve “Az” ve “orta” düzeyde takip eden öğrenciler arasında “Çok Sık” takip eden öğrenciler lehine anlamlı bir farklılık vardır.

Öğrencilerin Yaratıcı Yazma Becerilerinin Bilim Kurgu Filmlerine İlgili Durumları Boyutunda İncelenmesine Yönelik Bulgular

Öğrencilerin yaratıcı yazma beceri puanlarının, bilim-kurgu filmlerine ilgi durumlarına göre ne düzeyde farklılaştığını belirlemek için yaratıcı yazma çalışmalarından elde ettikleri puanlara yönelik tek yönlü varyans analizi sonuçları tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6. Öğrencilerin Yaratıcı Yazma Becerilerinin Bilim Kurgu Filmlerine İlgili Durumları Boyutunda İncelenmesine Yönelik Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplararası	1539.179	4	384.795	21.022	.000
Grupiçi	1006.754	55	18.305		
Toplam	2545.933	59			

Tek yönlü varyans analizi sonuçları incelendiğinde, öğrencilerin yaratıcı yazma çalışmasından elde ettikleri puanların, bilim-kurgu filmlerine ilgi durumlarına göre anlamlı bir farklılık gösterdiği ($F_{(4-59)}=21,022$ $p<.05^*$) tespit edilmiştir. Farklılığın hangi gruplar arasında ne düzeyde olduğunu ayrıntılı inceleyebilmek için önce grupların ortalama puanları ve standart sapma değerlerinin daha sonra tukey testi verilerinin incelenmesi gerekir.

Tablo 7. Öğrencilerin Yaratıcı Yazma Becerileri Puanlarının Bilim-Kurgu Filmlerine İlgili Durumları Bağlamında İncelenmesine Yönelik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

İlgi Düzeyi	N	Ortalama	Standart Sapma	Standart Hata
Hiç	8	22.0000	3.29502	1.16496
Az	11	17.8182	5.87908	1.77261
Orta	13	22.8462	4.20012	1.16490
Fazla	13	31.1538	2.15430	.59750
Çok fazla	15	29.8667	4.76395	1.23005
Toplam	60	25.3667	6.56897	.84805

Tablo 7 incelendiğinde bilim-kurgu filmlerine ilgi durumlarına göre “Hiç” ilgi duymadığını belirten öğrencilerin ortalamasının ($\bar{X}=22,00$), “Az” ilgi duyduğunu belirten öğrencilerin ortalamasının ($\bar{X}=17,81$), “Orta” düzeyde ilgi duyduğunu belirten öğrencilerin ortalamasının ($\bar{X}=22,84$), “Fazla” ilgi duyduğunu belirten öğrencilerin ortalamasının

(\bar{X} =31,15) ve son olarak “Çok Fazla” ilgi duyduğunu belirten öğrencilerin ortalamasının ise (\bar{X} =29,86) olduğu görülmektedir. Gruplarda bulunan öğrencilerin yaratıcı yazma beceri puanlarının bilim-kurgu filmlerine ilgileri bağlamında incelenmesi sonucu grupların puanlarına göre en yüksekten en düşük olana doğru “Fazla”, “Çok Fazla”, “Orta”, “Hiç” ve “Az” şeklinde sıralandığı görülmektedir. Grupların, yaratıcı yazma beceri puanlarının bilim-kurgu filmlerine ilgi durumlarına göre “Çok Fazla” ve “Az” ilgi duyan öğrenciler hariç ilgi durumları ile doğru orantılı dağıldığı, ilgi düzeyi arttıkça genel itibari ile yaratıcı yazma beceri puanlarının da arttığı görülmektedir. Ortalamalar arasındaki farkların anlamlılık düzeylerini ortaya koymak adına tukey testi verileri tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8. Öğrencilerin Yaratıcı Yazma Becerileri Puanlarının Bilim-Kurgu Filmlerine İlgi Durumları Bağlamında İncelenmesine Yönelik Tukey Testi Sonuçları

I (Asıl Grup)	J (Kıyaslanan)	Anlamlı Fark	Standart Hata	P	Tukey
Hiç	Az	4.18182	1.98800	.233	1-4
	Orta	-.84615	1.92253	.992	1-5
	Fazla	-9.15385(*)	1.92253	.000	
	Çok fazla	-7.86667(*)	1.87307	.001	
Az	Hiç	-4.18182	1.98800	.233	2-3
	Orta	-5.02797(*)	1.75274	.044	2-4
	Fazla	-13.33566(*)	1.75274	.000	2-5
	Çok fazla	-12.04848(*)	1.69834	.000	
Orta	Hiç	.84615	1.92253	.992	3-4
	Az	5.02797(*)	1.75274	.044	3-5
	Fazla	-8.30769(*)	1.67812	.000	
	Çok fazla	-7.02051(*)	1.62122	.001	
Fazla	Hiç	9.15385(*)	1.92253	.000	4-1
	Az	13.33566(*)	1.75274	.000	4-2
	Orta	8.30769(*)	1.67812	.000	4-3
	Çok fazla	1.28718	1.62122	.931	
Çok Fazla	Hiç	7.86667(*)	1.87307	.001	5-1
	Az	12.04848(*)	1.69834	.000	5-2
	Orta	7.02051(*)	1.62122	.001	5-3
	Fazla	-1.28718	1.62122	.931	

(Tukey testi için 1: Hiç, 2: Az, 3:Orta, 4:Fazla, 5: Çok Fazla ilgi duyan grupların numarasıdır)

Grupların yaratıcı yazma beceri puanlarına göre anlamlı farklılıkları incelendiğinde;

Bilim-kurgu filmlerine ilgi durumlarına göre, “Hiç” takip etmediğini belirten öğrencilerle “Fazla” ve “Çok Fazla” ilgi duyan öğrenciler arasında “Fazla” ve “Çok Fazla” ilgi duyan öğrenciler lehine anlamlı bir farklılık vardır.

Bilim-kurgu filmlerine ilgi durumlarına göre, “Az” ilgi duyduğunu belirten öğrencilerle “Orta”, “Fazla” ve “Çok Fazla” ilgi duyan öğrenciler arasında, “Orta”, “Fazla” ve “Çok Fazla” ilgi duyan öğrenciler lehine anlamlı bir farklılık vardır.

Bilim-kurgu filmlerine ilgi durumlarına göre, “Orta” düzeyde ilgi duyduğunu belirten öğrencilerle “Az” ilgi duyan öğrenciler arasında “Orta” düzeyde ilgi duyan öğrenciler lehine, yine “orta” düzeyde ilgi duyan öğrencilerle “Fazla” ve “Çok Fazla” ilgi duyan öğrenciler arasında “Fazla” ve “Çok Fazla” ilgi duyan öğrenciler lehine anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Bilim-kurgu filmlerine ilgi durumlarına göre, “Fazla” ilgi duyduğunu belirten öğrencilerle “Hiç” ilgi duymayan ve “Az” ve “Orta” düzeyde ilgi duyan öğrenciler arasında “Fazla” ilgi duyan öğrenciler lehine anlamlı bir farklılık vardır.

Bilim-kurgu filmlerine ilgi durumlarına göre, “Çok Fazla” ilgi duyduğunu belirten öğrencilerle “Hiç” ilgi duymayan ve “Az” ve “Orta” düzeyde ilgi duyan öğrenciler arasında “Çok Fazla” ilgi duyan öğrenciler lehine anlamlı bir farklılık vardır.

Öğrencilerin Yaratıcı Yazma Becerilerinin Cinsiyet Durumları Boyutunda İncelenmesine Yönelik Bulgular

Öğrencilerin yaratıcı yazma beceri puanlarının, cinsiyet durumlarına göre ne düzeyde farklılaştığını belirlemek için yaratıcı yazma çalışmalarından elde ettikleri puanlara yönelik bağımsız örneklem t-testi sonuçları tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9. *Öğrencilerin Yaratıcı Yazma Becerileri Puanlarının Cinsiyet Durumları Bağlamında İncelenmesine Yönelik Ortalama-Standart Sapma Değerleri, Bağımsız Örneklem T-Testi Testi Sonuçları*

Değişken	T	df	P	Cinsiyet	N	Ortalama	Standart Sapma
Cinsiyet	1.642	58	.106	Erkek	29	26.689	5.86213
				Kız	31	23.903	7.16638

Tablo 9 incelendiğinde öğrencilerin cinsiyet durumlarının yaratıcı yazma beceri puanları üzerinde anlamlı bir farklılık yaratmadığı ($t_{(58)} = 1,642$, $p > ,05$) tespit edilmiştir. Öyleyse öğrencilerin cinsiyet durumlarının onların yaratıcı yazma beceri puanları üzerinde birbirinden anlamlı bir derecede ayrılmasına yol açmamaktadır diyebiliriz. Öğrencilerin ortalama puanlarına yönelik veriler de tablo 9’da verilmiştir.

Sonuç ve Öneriler

Araştırmamızda öğrencilerin yaratıcı yazma becerileri üzerinde cinsiyet, bilim kurgu filmlerine ilgi durumları ve bilim/teknoloji gazete ve dergilerini takip etme durumları gibi değişkenlerin anlamlı farklılık yaratıp yaratmadığı durumu incelenmiş, sonuç olarak:

Öğrencilerin cinsiyet durumlarının onların yaratıcı yazma beceri puanları üzerinde anlamlı bir fark yaratmadığı, yani kız ya da erkek olmanın öğrencilerin cinsiyetlerinin yaratıcı yazma beceri puanlarını üzerinde bir etkiye sahip olmadığı sonucu elde edilmiştir. Baysal, Kaya ve Üçüncü (2013) yaptıkları araştırmada benzer bir sonuç elde etmişler ve cinsiyet değişkenine göre yaratıcılığın anlamlı bir farklılık göstermediğini belirtmişlerdir.

İkinci sonuç öğrencilerin bilim kurgu filmlerine ilgi durumlarının onların yaratıcı yazma beceri puanları üzerinde etkili olduğu yani bilim kurgu filmlerine duyulan ilgi arttıkça yaratıcı yazma beceri puanlarının da arttığıdır. Czerneda (2006:39) Bilim kurgunun yalnızca eğlendirmede olduğu, aynı zamanda hayal gücü ve yaratıcılığı desteklediği yönündeki düşünceleri de araştırmamız bulguları ile örtüşmektedir. Czerneda ayrıca bilim kurgu gibi bir dünyada yaşadığımızı ve bilim kurgunun bu dünyayı tanımada bizlere birçok avantaj sağlayacağını belirtmiştir.

Üçüncü sonuç ise öğrencilerin bilim/teknoloji gazete ve dergilerini takip etme durumlarının onların yaratıcı yazma beceri puanları üzerinde etkili olduğu yani bilim/teknoloji gazete ve dergilerini takip düzeyi arttıkça yaratıcı yazma beceri puanlarının da arttığıdır. İlhan, Şeker, Kapıcı (2015:44) sosyal bilgilerin birey ve toplumla ilgili bir disiplin olduğu, bu durumdan kaynaklı sürekli bir değişim geçirdiğini belirtmiştir. Bu değişim boyutlarından biri de birey ve toplumların etrafında gerçekleşen bilimsel/teknolojik gelişmelerdir. Her yeni gün insanoğlunun hayal gücü ve yaratıcılığı ile bilim dünyasında yeni ufuklara yelken açılmaktadır. Kendisi hayal gücü ve kurgunun eseri olan bu yeniliklerin takibinin öğrencilerin yaratıcılığına da katkıda bulunacağı bir gerçektir.

Bu sonuçlar doğrultusunda şu önerilerde bulunulabilir:

- Bilim-kurgu ürünleri (film vb.) öğrencilerin yaratıcılık becerileri üzerinde etkili ürünlerdir. Ders içi ve ders dışı bir öğretim materyali olarak kullanımı öğrencilerin hayal gücünü tetikler. Eğitim-öğretim müfredatı ile benzeşen kurgu temelli filmlerin öğretmenler tarafından sınıf içerisinde kullanılması önerilir.

- Öğrencilerin bilim ve teknolojiadaki gelişmeleri dünyadaki bilimsel ve teknolojik gelişmeleri takip eden ve okuyucularına aktaran dergilerden ve gazete köşelerinden takip etmeleri onların bilimsel görüş alanının ve hayal gücünün genişlemesine katkıda bulunacaktır. Bu sebeple öğrencilerin dünyada bilim ve teknoloji alanında olup bitenleri takip etmelerini sağlayacak bilim ve teknoloji dergilerine ulaşımı sağlanmalıdır.
- Erkek öğrencilerin yaratıcı yazma beceri puan ortalamasının ($\bar{X}=26,689$) kız öğrencilerin ortalamasının ($\bar{X}=23,903$) olduğu göz önünde bulundurulduğunda öğrencilerin yaratıcı yazma becerilerinin geliştirilmesi gerektiği söylenilebilir. Öğrencilerin yaratıcı yazma becerilerini istenilen düzeyde geliştirebilmek için, öğretmenlerce, ders içerisinde öğrencilerin yaratıcılık becerilerine katkıda bulunabilecek çalışmalar yaptırılmalıdır. Yaratıcılık pratikle geliştirilebilen bir beceridir ve bu amaçla yaptırılacak pratiklerden biri de yaratıcı yazma çalışmalarıdır.
- Yaratıcı yazma becerileri zayıf olan öğrencilerin yaratıcı yazma becerilerini geliştirmek amacı ile sosyal bilgiler derslerinde kurguya dayalı edebi ürünlerden de faydalanılabilir. Kurguya dayalı ürünler özlerinde yaratıcılık için önemli olan hayal gücünü barındıran ürünlerdir. Sosyal bilgiler ise multidisipliner yapısından kaynaklanan zengin içeriği itibari ile edebi ürün üretimi için eşsiz bir kaynak, benzersiz bir disiplindir.

Kaynakça

- Başkök, B., (2012). İlköğretim Yedinci Sınıf Öğrencilerinde Uygulanan Yaratıcı Yazma Çalışmalarının, Öğrencilerin Yaratıcılıklarına ve Türkçe Dersine Olan Tutumlarına Etkisinin İncelenmesi. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Baysal, Z. N., Kaya, N. B., & Üçüncü, G. (2013). İlkokul dördüncü sınıf öğrencilerinde bilimsel yaratıcılık düzeyinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Eğitim Bilimleri Dergisi*, 38, 55-64.
- Craft, A. (1999). Creative development in the early years: some implications of policy for practice. *Curriculum Journal*, 10(1), 135-150.
- Czerneda, J. E. (2006). Science fiction & scientific literacy: incorporating science fiction reading in the science classroom. *The Science Teacher*, 73(2), 38-42

- Çifçi, T. (2015). Üstün yetenekli öğrencilerin coğrafya dersine ilişkin algıları/perceptions of the gifted student on the geography lesson. *e-International Journal of Educational Research*, 6(3), 87-100.
- Demir, T. (2013). İlköğretim öğrencilerinin yaratıcı yazma becerileri ile yazma özyeterlilik algısı ilişkisi üzerine bir çalışma. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 2(1), 84-114.
- Demirel, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş., Demirel F. (2011). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Duran, C., Saraçoğlu, M. (2009). Yeniliğin yaratıcılıkla olan ilişkisi ve yeniliği geliştirme süreci. *Yönetim ve Ekonomi*, 16(1), 57-71.
- Duran, S. (2010). Yaratıcı Yazma Yaklaşımının Yazılı Anlatım Becerisinin Gelişimine Etkisi. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Gartenhaus, A. R. (1997). Minds In Motion-Using Museum To Expand Creative Thinking. (Çev.) Ruhiser Mergenci ve Bekir Onur (2000) Yaratıcı Düşünme ve Müzeler. Ankara: Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları No: 7.
- Gökalp, M. (2016). Çocukta yaratıcılık ve yaratıcı çocuk etkinliklerinin “yaratıcılık ve geliştirilmesi” dersinde okul öncesi bölümü öğrencilerine olan etkisi (samsun eğitim fakültesi örneği). *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(3), 25-36.
- İlhan, G.O. , Şeker, M., & Kapıcı, H. O. (2015). Sosyal Bilgiler Beşinci Sınıf Ders Kitaplarında Turizm Kavramının Yeri. *Uluslararası Alan Eğitimi Dergisi*, 1 (1), 42-62. (<http://dergipark.gov.tr/ijofe/issue/8542/105994> adresinden edinildi.)
- Küçük, S. (2007). Yazılı Anlatım ve Yaratıcılık. Samsun: Ondokuz Mayıs Üniversitesi Yayınları.
- Miles, M. B., Huberman, A.M. (1994). *Qualitative Data Analysis* (2nd ed). California: SAGE.
- Öztürk, E., (2007). İlköğretim Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Yaratıcı Yazma Becerilerinin Değerlendirilmesi. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Parkhurst, H. (1999). Confusion, lack of consensus, and the definition of creativity as a construct. *Journal of Creative Behavior*, 33(1), 1-21.
- Sevinç, B. (2014). Survey Araştırması Yöntemi. (Ed. Kaan Böke) Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. (4. Baskı). İstanbul: Alfa Yayınları.
- Tekin Bender, M . (2014). Yaratıcılık, kişilik ve sanatsal yaratma üzerine. *Erciyes Sanat Dergisi*, 1, 20-30.

Torrance, E. P. (1977). *Creativity in the Classroom; What Research Says to the Teacher.* National Education Association, Washington, DC. (<http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED132593.pdf>) (09.09.2017 tarihinde erişildi.).

Trnova, E. (2014). IBSE and creativity development. *Science Education International, 25(1), 8-18.*

Yurtsever, B., (2011). *Mimarlık Eğitiminde Eleştirel Düşünme Becerisinin Rolü: Birinci Yıl Tasarım Eğitimi.* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.